

**UCHWAŁA NR LVII/.../2023
RADY GMINY SKARŻYSKO KOŚCIELNE
z dnia 27 listopada 2023 r.**

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny w Gminie Skarżysko Kościelne na lata 2024-2026

Na podstawie art. 18 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz.40 ze zm.), art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz.901 ze zm.) oraz art.176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz.1426 ze zm.),

RADA GMINY uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Program Wspierania Rodziny w Gminie Skarżysko Kościelne na lata 2024-2026 w brzmieniu stanowiącym załącznik do mniejszej uchwały.

§2

Traci moc uchwała nr XXVI/168/2020 Rady Gminy Skarżysko Kościelne z dnia 30 listopada 2020 r.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Skarżysko Kościelne.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

WÓJT
mgr Jacek Bryzik

Iwona Kowalska
Rada Gminy
KL-K-877

Uzasadnienie

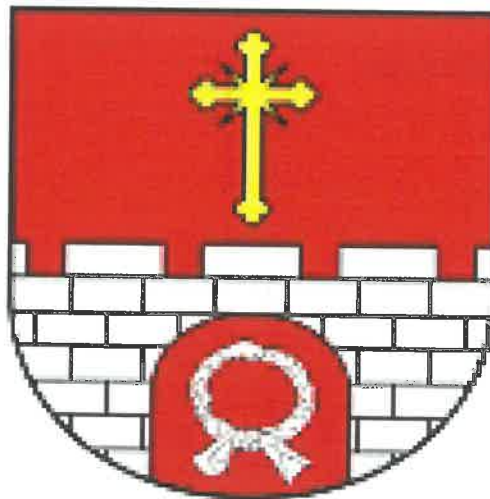
Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który nakłada na gminę opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny zaszła konieczność aktualizacji już istniejącego programu wspierania rodziny. Program skierowany jest do rodzin mieszkających na terenie Gminy Skarżysko Kościelne, które są niewydolne opiekuńczo i wychowawczo oraz ich sytuacja może doprowadzić do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Program kierowany jest również do tych rodzin, które ubiegają się o powrót własnych dzieci z systemu pieczy zastępczej.

W związku z tym podjęcie uchwały jest w pełni uzasadnione.

Załącznik
do Uchwały Nr LVII/.../2023
Rady Gminy Skarżysko Kościelne
z dnia 27 listopada 2023 r.

PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE
SKARŻYSKO KOŚCIELNE
NA LATA 2024 - 2026

SPIS TREŚCI

	str.
I. Wstęp	3
II. Uwarunkowania prawne podejmowanych działań w ramach Programu Wsparcia Rodziny	12
III. Diagnoza środowiska lokalnego	13
IV. Analiza SWOT w obszarze wspierania rodziny	18
V. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	21
• Cele programu	
• Cel główny	
• Cele szczegółowe	
• Harmonogram działań na lata 2021-2023	
VI. Adresaci programu	23
VII. Realizatorzy programu	24
VIII. Źródła finansowania programu	24
IX. Przewidywane efekty	25
X. Monitoring i ewaluacja	25
XI. Podsumowanie	26

I. WSTĘP

Program Wspierania Rodziny w Gminie Skarżysko Kościelne na lata 2024 - 2026 stanowi realizację obowiązku nałożonego na gminy, zgodnie z wprowadzeniem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz.U. z 2023, poz. 1426 ze zm.). Jest również kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w Gminie Skarżysko Kościelne w latach ubiegłych.

Zgodnie z art. 176 tejże ustawy zadaniem gminy jest utworzenie i stały rozwój systemu wspierania rodziny. Obowiązek ten ma na celu:

- wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
- rozwijanie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny,
- podniesienie świadomości w planowaniu oraz funkcjonowaniu rodziny,
- wzmacnianie integracji rodziny, przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny, dążenie do reintegracji rodziny, dzięki czemu zwiększa się szanse na pozostawienie dziecka w jego naturalnym środowisku, a więc w rodzinie dziecka, dzięki utrzymaniu lub przywróceniu zdolności rodziny do pełnienia swoich funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

Rodzina jest w życiu dziecka pierwszym i naturalnym środowiskiem wychowawczym. Stanowi podstawową formę opieki nad dzieckiem od jego urodzenia, aż do uzyskania przez nie samodzielności. To rodzina, a przede wszystkim rodzice i ich postępowanie kształtują określone wartości, postawy, przekonania, którymi w swoim życiu będą kierowały się dzieci. Proces wychowania stanowi podstawowy cel rodziny i jej pierwszorzędne zadanie. Poprzez rodzinę i interakcje, jakie w niej zachodzą dziecko poznaje, co jest w życiu ważne, wartościowe, godne szacunku i naśladowania, a także poznaje otaczający świat oraz prawa nim rządzące. To od rodziców dziecko uczy się

odbierania świata, asymiluje ich poglądy, a co za tym idzie identyfikuje się z nimi.

Rodzina, jako fundamentalne środowisko dziecka powinna dbać o wszechstronny rozwój psychiczny i osobisty dziecka oraz społeczny i fizyczny, zapewniać bezpieczeństwo i spokój w każdym aspekcie życia, dążyć do prawidłowego rozwoju moralnego i kulturowego.

Współczesna rodzina narażona jest na wpływ wielu negatywnych oddziaływań zewnętrznych, które są przyczyną wielorakich przeobrażeń. Wraz z rozwojem cywilizacyjnym powstają lub przeobrażają się występujące już problemy. Główną przyczyną występowania współczesnych problemów w rodzinie jest pogorszenie się sytuacji ekonomicznej, głównie w wyniku bezrobocia, obniżenia wynagrodzenia, wzrostu kosztów utrzymania i kształcenia. Współcześnie można zaobserwować również zwiększenie się liczby rodzin niepełnych, związków nieformalnych czy rodzin zrekonstruowanych, ale także wzrost liczby rozwodów. Wszystkie te czynniki wpływają destrukcyjnie na rozwój rodziny, a co za tym idzie na zapewnienie dzieciom prawidłowej opieki i wychowania.

Program Wspierania Rodziny jest koncepcją zintegrowanych i zaplanowanych wytycznych podejmowanych działań w odniesieniu do mieszkańców gminy potrzebujących wsparcia w sytuacji kryzysu w rodzinie. W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej należy:

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez:

- a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
- b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
- c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;

4. Finansowanie:

- a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające;

5. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;

6. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;

7. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych na szczeblu gminnym realizowane jest we współpracy ze środowiskiem lokalnym, Policją, sądami, organizacjami społecznymi, placówkami oświatowymi, podmiotami opieki zdrowotnej, a także kościołami i związkami wyznaniowymi. Wspieranie rodziny winno być prowadzone

za zgodą rodziny oraz jej aktywnym udziałem.

Może ono przybierać dwie formy:

- pracy z rodziną,
- pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Formy pracy z rodziną:

- konsultacja i poradnictwo specjalistyczne,
- terapia i mediacja,
- usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi specjalistyczne i opiekuńcze,
- pomoc prawna, szczególnie z zakresu prawa rodzinnego,
- organizowanie dla rodzin grup wsparcia lub grup samopomocowych.

System pieczy zastępczej

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców, a obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

W związku z tym do zadań gminy należy częściowe pokrycie kosztów związanych z pobytem dziecka w pieczy zastępczej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa również, iż rodzinie, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej może zostać przydzielony asystent rodziny. Jest to osoba wspierająca rodzinę przez pewien czas, współpracująca z nią w taki sposób, aby

rodzina potrafiła w przyszłości samodzielnie przezwyciężyć trudności, zwłaszcza te związane z opieką i wychowaniem dzieci.

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2012 r. ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyraźnie podzieliła kompetencje między samorząd gminny i powiatowy. Mając na uwadze wspomnianą ustawę praca z rodziną biologiczną należy do zadań własnych gmin, a organizacją pieczy zastępczej zajmuje się powiat. Aby lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przynosił pożądane efekty należy położyć szczególny nacisk na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej powinno być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej. Ustawa, o której mowa wprowadza więc nowe formy pomocy dziecku i rodzinie, które rozszerzyły i uzupełniły istniejący system realizowany na różnych poziomach samorządu terytorialnego. Do wykazu pracowników samorządowych zatrudnianych przez gminy i powiaty wprowadza funkcję asystenta rodziny, którego zadaniem jest nie tylko wsparcie rodziny w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci, ale również w codziennych sprawach. Asystent ma ułatwić rodzicom wypełnianie ról społecznych, aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczę zastępczą, rolą asystenta są działania na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny. Rola asystenta rodziny zaczyna się już na etapie profilaktyki, jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami.

Działania podejmowane na rzecz rodziny polegają na:

- diagnozowaniu problemów rodziny poprzez zapoznanie się z dokumentacją dotyczącą rodziny — wywiad środowiskowy, kontrakt socjalny;
- określeniu wspólnie z rodziną, podstawowych problemów i potrzeb występujących w rodzinie;
- zmotywowaniu rodziny do współpracy i działań zmierzających do pokonania problemów;
- sporządzeniu planu pomocy rodzinie z uwzględnieniem metod bezpośredniej pracy z rodziną, zorganizowanie wsparcia środowiskowego poprzez zaproszenie do współpracy reprezentantów służb i instytucji,
- zaangażowaniu całej szeroko pojętej rodziny oraz podejmowaniu czynności związanych z realizacją zadań zawartych w planie, przy aktywnym udziale rodziny;
- pomocy w poprawie sytuacji rodziny, w szczególności pomocy w usunięciu czynników przeszkadzających w osobistym wychowywaniu dzieci (rozwiązywanie podstawowych problemów: socjalnych, psychologicznych, wychowawczych, pomocy w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, wspieraniu rodziny w uzyskaniu zatrudnienia i podniesieniu kwalifikacji zawodowych), wspieraniu rodziny w dążeniu do pokonania problemów, budowaniu i utrwalaniu w niej wiary we własne siły;
- prowadzeniu poradnictwa i edukacji dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej, w tym w szczególności poradnictwa dotyczącego

możliwości rozwiązywania problemów oraz udzielaniu informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe, organizacje samorządowe;

- o współpracy z jednostkami administracji rządowej i samorządu terytorialnego, właściwymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i specjalistami działającymi na rzecz dziecka i rodziny wymagających wsparcia w celu przeciwdziałania i ograniczania skutków negatywnych zjawisk społecznych;
- o monitorowaniu i wspieraniu procesu zmian, wzmacnianiu i pokazywaniu rezultatów własnych osiągnięć, dalszym budowaniu postawy aktywnej klienta.

Praca asystentów rodziny służy udzielaniu rodzinie wszechstronnej pomocy tak, aby mogła ona poradzić sobie z trudnościami i w wystarczającym zakresie realizować zadania wynikające z funkcji rodziny. Wsparcie asystentów rodziny jest formą profilaktyki i przeciwdziałania takim zjawiskom pojawiającym się na gruncie życia rodzinnego, które obligują służby do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Działania pomocowe realizowane przez asystentów prowadzone są również w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Wówczas ich celem jest przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej i umożliwienie powrotu dziecka pod opiekę rodziców. Efektywność pracy asystenta rodziny nie jest mierzona ilością rozwiązanych w czasie problemów rodziny. O sukcesie asystentury możemy mówić, gdy u klientów nastąpią zmiany w postrzeganiu siebie, swojego dotychczasowego działania i otaczającego świata. Wzmocnienie poczucia sprawstwa, poczucia kompetencji w roli rodzica, samodzielność w radzeniu sobie z trudnościami

życia rodzinnego, ale też umiejętność zwracania się po pomoc, poprawa funkcjonowania dzieci w rodzinie i środowisku szkolnym to tylko przykłady efektów współpracy z asystentem rodziny. Wobec rodzin, w których podejmowane działania nie przynoszą pożądanych zmian oraz w szczególnie niepokojących sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu dziecka, GOPS zwraca się do Sądu Rejonowego - Wydział III Rodzinny i Nietletnich.

Asystent rodziny towarzyszy rodzicom we wprowadzeniu zmian w swoim myśleniu, zachowaniu oraz otoczeniu, koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci. Działania asystenta rodziny zmierzają do jej usamodzielnienia i pozostawienia dzieci w rodzinie.

Wdrażanie instytucji asystenta rozłożono w czasie: od 1 stycznia 2012 r. ich zatrudnianie było fakultatywne, a od 1 stycznia 2015 r. – obowiązkowe. Przed wejściem w życie regulacji prawnych ustanawiających tę instytucję, większość zadań asystentów – w zakresie wspierania rodziny – wykonywali pracownicy socjalni.

Instytucja asystenta służy koncentrowaniu działań pomocy społecznej na bezpośrednich kontaktach z rodziną. Istotnym problemem dla wdrażania instytucji asystenta rodziny są trudności w finansowaniu ich działalności, przede wszystkim zbyt późne uruchamianie środków z budżetu państwa w ramach resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Konsekwencją jest m.in. brak stabilności kadry asystentów. Rolą asystenta jest pomoc rodzinie w poprawie jej sytuacji życiowej, nauka prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, a także pomoc w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych. Ponadto asystent powinien wspierać aktywność społeczną i zawodową rodziny, motywować jej członków do podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Charakter

pracy asystenta wymaga ingerencji w jej prywatne sprawy. Istotne dla tego stanowiska są więc nie tylko odpowiednie kwalifikacje, ale także zapewnienie asystentowi stabilizacji zawodowej w dłuższej perspektywie. Przerwy w zatrudnieniu asystentów rodzin negatywnie wpływają na skuteczność i efektywność ich pracy. Praca asystenta ma charakter długofalowy i opiera się na zaufaniu, którego nie da się zbudować w krótkim okresie.

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

1. Opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną;
2. Udzielanie rodzinie pomocy w zakresie poprawy jej sytuacji życiowej, w nabywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
3. Udzielanie pomocy rodzinie w rozwiązywaniu problemów:
  - socjalnych,
  - psychologicznych,
  - wychowawczych z dziećmi;
4. Wspieranie aktywności społecznej rodzin;
5. Motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz pomoc w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
6. Motywowanie do udziału dzieci w zajęciach psychoedukacyjnych;
7. Prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla dzieci i rodziców, a także motywowanie do uczestnictwa rodziców w grupowych zajęciach kształtujących prawidłowe wzorce wychowawcze oraz umiejętności psychospołeczne;
8. Interweniowanie w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa rodzin i dzieci;
9. Prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną, w tym dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny;
10. Sporządzanie, na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach;

11. Współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, organizacjami pozarządowymi oraz innymi osobami lub podmiotami, które działają na rzecz dziecka i rodziny;
12. Współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
13. Monitorowanie funkcjonowania dziecka i rodziny po zakończeniu pracy z nią.

Stanowisko asystenta rodziny funkcjonuje w Gminie Skarżysko Kościelne od lipca 2013 roku.

II. UWARUNKOWANIA PRAWNE PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ W RAMACH PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

- Ustawa z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz.U. z 2023, poz. 1426 ze zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz.U. z 2023, poz. 901 ze zm.),
- Ustawa z dnia 04 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem„, (t. j. Dz.U. z 2023 poz. 1923),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2021, poz. 1249 ze zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz.2151),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1939),

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.),
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2230 ze zm),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz.571),
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2020 – 2026, przyjęta Uchwałą Nr XV/83/2019 Rady Gminy Skarżysko Kościelne z dnia 19 listopada 2019 r.,
- Gminny Program Przeciwdziałania przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Skarżysko Kościelne na lata 2021 – 2025 przyjęty Uchwałą Nr XXVII/176/2020/ Rady Gminy Skarżysko Kościelne z dnia 30 grudnia 2020 r.

III. DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Gmina Skarżysko Kościelne położona jest w Północno-Wschodniej części Małopolski na obszarze Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej na pograniczu Wzgórz Koneckich z Przedgórzem Iłżeckim na obszarze dawnego Zagłębia Staropolskiego. Jej tereny rozciągają się na obrzeżach Gór Świętokrzyskich, w dolinie Obszaru Chronionego Krajobrazu rzeki Kamiennej. W pobliżu naszej Gminy znajdują się ważne szlaki komunikacyjne, zarówno droga krajowa E77 Warszawa - Kraków, jak i trasa 42 Skarżysko-Kamienna – Starachowice – Iłża, a także ważny, jeden z największych towarowych węzłów kolejowych Skarżysko-Kamienna – Lipowe Pole, co daje możliwości rozwoju firm, dla których potrzebne są duże powierzchnie magazynowe i możliwości przeładunku

towarów.

W bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się Miasto Skarżysko-Kamienna, co ułatwia i zapewnia obsługę miejscowej ludności w zakresie instytucjonalnym i komunikacji zbiorowej. Położenie geograficzne Gminy sprawia, że niewykorzystane dostatecznie tereny budowlane stanowią atrakcyjną ofertę dla inwestorów. Jako jednostka administracyjna Gmina Skarżysko Kościelne wchodzi w skład województwa świętokrzyskiego i powiatu skarżyskiego. Z dniem 01.01.1995 r. Gmina Skarżysko Kościelne została reaktywowana i w jej skład weszły takie miejscowości jak: Skarżysko Kościelne, Grzybowa Góra, Lipowe Pole Skarbowe, Lipowe Pole Plebańskie, Świerczek. Od 01.01.2001r. dołączyły do nas Majków i Michałów z Gminy Wąchock, a od 01.01.2004 r. Kierz Niedźwiedzi z Gminy Mirów.

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysku Kościelnym oraz analiza społeczna Gminy. Niniejszy program jest spójny z założeniami Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na obszarze Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2020 - 2026.

Celem diagnozy jest przedstawienie sytuacji rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Skarżysko Kościelne i przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

Diagnoza stanowić będzie podstawę do opracowania celów i podejmowanych działań w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024- 2026. Dla potrzeb programu opracowano kartę diagnostyczną zawierającą informacje dotyczące liczby mieszkańców, liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, rodzin korzystających z pomocy społecznej, ze świadczeń rodzinnych oraz z Funduszu Alimentacyjnego.

Karta diagnostyczna Gminnego Programu Wspierania Rodziny

Tabela nr 1. Liczba mieszkańców według wieku

	2021 rok	2022 rok
Ogółem:	5914	5875
Wiek poniżej 18 r. ż	991	990
Wiek K:18-60 r.ż M: 18-65 r.ż	1561 1972	1550 1928
Wiek K: powyżej 60 r. ż M; powyżej 65 r. ż	931 459	926 481

Dane: UG Skarżysko Kościelne

Tabela nr 2. Liczba osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej

	2021 rok	2022 rok
Liczba rodzin korzystających z zasiłków z OPS	229	214
• liczba os. w rodzinach	501	439
Świadczenia rodzinne	320	318
Fundusz Alimentacyjny	16	15

Dane: OPS Skarżysko Kościele

Tabela nr 3. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP (dane na 31 grudnia danego roku)

	2021 rok	2022 rok
Ogółem	391	363
Osoby długotrwale bezrobotne	257	236

Dane: PUP Skarżysko-Kamienna

Tabela nr 4. Rodziny z dziećmi korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej

	2021 rok	2022 rok
Rodziny ogółem	68	57
W tym o liczbie dzieci: 1	25	21
2	25	19
3	13	12
4	4	3
5	0	1
6 i więcej	1	1

Dane: Ośrodek Pomocy Społecznej

Tabela nr 5. Powody przyznawania pomocy

Powód trudnej sytuacji życiowej	2021 rok		2022 rok	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
• ubóstwo	18	28	18	23
• bezdomność	0	0	0	0
• potrzeba ochrony macierzyństwa w tym: wielodzietność	27	131	22	104
• bezrobocie	166	388	154	356
• niepełnosprawność	23	41	21	28
• długotrwała choroba	55	104	56	85
• bezradność opiek.-wychowawcza	4	15	3	7
• przemoc w rodzinie	0	0	0	0
• alkoholizm	0	0	1	1
• narkomania	0	0	0	0
• trudności po zwolnieniu z ZK	4	4	4	4
• zdarzenie losowe	4	6	4	11

Dane: Ośrodek Pomocy Społecznej

Tabela nr 6. Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej

	2021 rok	2022 rok
• rodziny zastępcze	8	5
• placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0

Dane: Ośrodek Pomocy Społecznej

Tabela nr 7. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny

2021 rok	2022 rok
9	6

Dane: Ośrodek Pomocy społecznej

Jak wynika z powyższych danych znaczną część rodzin korzystających z pomocy ośrodka stanowią rodziny z dziećmi. Często są to rodziny wielodzietne, potrzebujące wsparcia w różnym zakresie - nie tylko w ramach pomocy finansowej, ale często wsparcia w sprawach wychowania i opieki nad dziećmi.

Analizując dane z lat 2021- 2022 należy zaznaczyć, że najczęstszym powodem przyznania pomocy w tym okresie było bezrobocie, które w Gminie Skarżysko Kościelne stanowi poważny problem. Z powyższych danych wynika również, że oprócz bezrobocia dominującymi problemami rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w ciągu ostatnich dwóch lat były: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenie gospodarstwa domowego, ochrona macierzyństwa oraz ubóstwo. Większość tych problemów społecznych w coraz większym stopniu wpływa negatywnie na sytuację mieszkańców Gminy

Skarżysko Kościelne. Szczególnie zwiększyła się liczba rodzin, które z uwagi na problem długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności oraz ubóstwa zmuszone były do korzystania z pomocy tutejszego ośrodka pomocy. Ochrona macierzyństwa, w tym wielodzietność stanowi również jedną z wielu przyczyn udzielania pomocy społecznej. Powyższy wskaźnik ściśle powiązany jest z bezradnością w sprawach opiekuńczo wychowawczych. Bezradność ta może być rozumiana, jako konsekwencja innych problemów, takich jak np. uzależnienia czy bezrobocie, jednakże może również stanowić ich przyczynę. Bardzo często problemy występujące w rodzinie zazębiają się, współlistnieją, dlatego też niełatwo jest określić, który z nich stanowi problem pierwotny.

IV. ANALIZA SWOT W OBSZARZE WSPIERANIA RODZINY

Na terenie Gminy Skarżysko Kościelne występuje wiele zagrożeń i słabych stron w obszarze wspierania rodziny. Mamy jednak wiele potencjału oraz szans na budowę lokalnego systemu wsparcia dziecka i rodziny.

ANALIZA SWOT

Mocne strony:

- dobrze działające instytucje w obszarze pomocy społecznej,
- realizacja celów strategicznych i operacyjnych wynikających z dokumentów strategicznych tj.: strategii rozwiązywania problemów społecznych, gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów

alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

- doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny,
- współpraca instytucji działających na rzecz rodziny (ops, szkoły, przedszkola, zespół interdyscyplinarny),
- działalność GKRPAiN,
- powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych realizujących indywidualny plan pomocy rodzinom dotkniętym przemocą,
- zajęcia pozalekcyjne organizowane dla uczniów w okresie roku szkolnego,
- współpraca ze stowarzyszeniami , zajmującymi się opieką nad dziećmi w czasie wolnym od zajęć szkolnych i w okresie wakacji,
- dobre zaplecze edukacyjne i sportowe,
- dostępność do usług opiekuńczych,
- wspieranie rodzin przez asystenta rodziny.

Słabe strony:

- niska świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej,
- niska świadomość w pełnieniu ról opiekuńczo-wychowawczych i niechęć do udziału w programach na rzecz dziecka i rodziny,
- brak rodzin wspierających,
- brak specjalistów z dziedziny pomocy w rozwiązywaniu problemów rodziny (psycholog, terapeuta),
- brak placówek wsparcia dziennego,

- niski poziom aktywności klientów pomocy społecznej w zakresie wykorzystywania własnych zasobów i możliwości w przezwycięzeniu sytuacji kryzysowej,
- dysfunkcyjność rodzin.

Szanse:

- kształtowanie ogólnokrajowej polityki prorodzinnej,
- wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę,
- wykorzystanie potencjału i zasobów organizacji pozarządowych,
- współpraca rodziny dysfunkcyjnej z asystentem rodziny,
- możliwość pozyskiwania środków finansowych,
- wzrost zaangażowania społeczności lokalnej na rzecz dziecka i rodziny,
- program 500+,
- udział w projektach współfinansowanych ze środków UE,
- udział dzieci w zajęciach prowadzonych przez nowo powstały Gminny Ośrodek Kultury.

Zagrożenia:

- osłabienie się funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodziny,
- syndrom „dziedziczenia biedy”,
- rozszerzenie się zjawisk patologicznych na: agresja, przemoc, wandalizm, uzależnienia,
- osłabienie autorytetu rodziny,
- uzależnienie świadczeniobiorców pomocy społecznej od otrzymywanej pomocy,
- „eurosieroctwo”,

- przerzucanie odpowiedzialności za wychowywanie dzieci na instytucje,
- brak świadomości na temat grożących dziecku niebezpieczeństw,
- brak zainteresowania rodziców problemami dziecka i spędzaniem przez niego wolnego czasu,
- brak kształcenia adekwatnego do późniejszych możliwości zatrudnienia,
- brak umiejętności szukania pomocy w sytuacjach kryzysowych,
- brak spójnego systemu pomocy społecznej,
- cedowanie nowych zadań na samorządy gminne bez zapewnienia kosztów ich realizacji,
- niewystarczające środki finansowe na realizację zadań w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz pomoc społeczną,
- brak możliwości zaspokojenia uzasadnionych potrzeb mieszkaniowych rodzinie.

V. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Wszystkie działania podejmowane w ramach gminnego systemu wspierania rodziny mają dążyć do utrzymania dziecka w rodzinie, a w przypadku, gdy dziecko przebywa w pieczy zastępczej, umożliwić mu powrót do rodziny naturalnej.

1. CELE PROGRAMU

A. Cel główny:

Stworzenie warunków do pozostania dziecka w rodzinie naturalnej lub jego powrotu z pieczy zastępczej, poprzez skuteczne wspieranie rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

B. Cele szczegółowe:

- zapewnienie opieki asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze w celu oddalenia ryzyka umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej,
- wzmacnianie roli i funkcji rodziny,
- objęcie pomocą finansową i rzeczową rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji materialnej,
- zapewnienie bezpieczeństwa rodzinie z dziećmi,
- praca z rodziną mająca na celu zapobieganie występowaniu sytuacji kryzysowych,
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej,
- utworzenie placówki wsparcia dziennego, mającej na celu wspieranie rodziny w zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

C. Harmonogram działań na lata 2024-2026

DZIAŁANIE	Podmiot realizujący	Czas realizacji
<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie rodziców w wychowywaniu i edukacji dzieci oraz zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	Szkoły, przedszkola, placówki kulturalne	2024 - 2026
<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie finansowe rodzin w wych. dzieci w tym świadczenia z pomocy społecznej (500+, 300+), stypendia szkolne	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, ZUS	2024- 2026

<ul style="list-style-type: none"> zabezpieczenie pomocy w różnych obszarach (np.: uzależnienia, przemoc) 	OPS, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej	2024 - 2026
<ul style="list-style-type: none"> Zapewnienie pomocy rodzinom w formie pracy z asystentem rodziny 	Ośrodek Pomocy Społecznej	2024 - 2026
<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny dysfunkcyjnej po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny 	Ośrodek Pomocy Społecznej	2024 - 2026
<ul style="list-style-type: none"> Rozwijanie interdyscyplinarnego podejścia do rozwiązywania problemów rodziny 	OPS, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej	2024- 2026
<ul style="list-style-type: none"> Udział asystenta w zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka 	Ośrodek Pomocy Społecznej	2024- 2026
<ul style="list-style-type: none"> Podjęcie działań profilaktycznych i interwencyjnych 	GOPS, ZI, Placówki Oświatowe, Policja	2024 - 2026

VI. ADRESACI PROGRAMU

Odbiorcami Programu będą rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Skarżysko Kościelne doświadczające problemów opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone

umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz rodziny, którym zostały odebrane bądź ograniczone prawa rodzicielskie.

VII. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skarżysku Kościelnym przy współpracy z:

- Placówkami Oświatowymi,
  - Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną,
  - Sądem oraz Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej,
  - Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,
  - Komendą Powiatową Policji,
  - Zakładem Opieki Zdrowotnej,
  - rodzinami zastępczymi, w których umieszczone są dzieci z terenu Gminy Skarżysko Kościelne,
- oraz innymi podmiotami, które zajmują się szeroko rozumianą pracą z rodziną.

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania Programu Wspierania Rodziny w Gminie Skarżysko Kościelne na lata 2024 – 2026 są:

- środki własne Gminy Skarżysko Kościelne,
- środki z dotacji unijnych,
- środki budżetu Państwa (konkursy, programy rządowe).

IX. PRZEWIDYWANE EFEKTY

- poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo–wychowawczymi,
- poprawa sytuacji dziecka w rodzinie,
- zminimalizowanie liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej,
- zwiększenie kompetencji społecznych rodziców, w szczególności rodzicielskich i opiekuńczo –wychowawczych,
- reintegracja rodzin naturalnych poprzez powrót dziecka do rodziny,
- zabezpieczanie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstaniu sytuacji kryzysowych,
- wzrost poczucia sprawczości członków rodzin,
- wzrost poczucia bezpieczeństwa socjalnego,
- polepszenie współpracy między instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w realizację Programu Wspierania Rodziny.

X. MONITORING i EWALUACJA

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skarżysku Kościelnym. Program Wspierania Rodziny w Gminie Skarżysko Kościelne ma charakter otwarty, dlatego monitorowanie jego przebiegu będzie odbywało się na bieżąco. Cele i realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny będą podlegać ewaluacji i będą odpowiadać na bieżące potrzeby mieszkańców gminy. Bieżący nadzór nad

realizacją programu i podejmowanie działań zmierzających do osiągnięcia wyznaczonych celów, pozwoli na opracowanie działań profilaktycznych na lata następne, a także będzie podstawą do oceny ich skuteczności. Cele, działania i zadania w zakresie wspierania rodziny będą podlegać ewaluacji.

Ewaluacja programu odbywać się będzie poprzez sporządzanie rocznego sprawozdania z przeprowadzonych działań w danym roku obowiązywania programu. Przedmiotowe sprawozdanie przedłożone zostanie w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Gminy Skarżysko Kościelne.

XI. PODSUMOWANIE

Głównym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest stworzenie optymalnych warunków do opieki i wychowania dzieci w rodzinie naturalnej. Jest to możliwe tylko dzięki współpracy instytucji, placówek oraz organizacji pozarządowych wspierających rodzinę w sytuacji kryzysu. Dzięki temu oraz przy aktywnej współpracy rodziny założenia płynące z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej mają szansę zostać zrealizowane.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Skarżysko Kościelne na lata 2024 – 2026 został opracowany w oparciu o analizę dokumentacji będącej w posiadaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysku Kościelnym oraz Urzędu Gminy. Wykorzystane w tym celu zostały także materiały służące ocenie Zasobów Pomocy Społecznej, jak i Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2020– 2026.